

Spis treści

Wykaz skrótów	XI
Wykaz literatury	XV
Przedmowa	XXIII
Rozdział pierwszy. Uwagi ogólne o odpowiedzialności cywilnej państwa	1
1. Wyjaśnienie podstawowych pojęć	1
1.1. Istota odpowiedzialności	1
1.2. Dlaczego władza publiczna ponosi odpowiedzialność cywilną?	4
1.3. Pojęcie Skarbu Państwa	6
1.4. Pojęcie jednostki samorządu terytorialnego	8
1.5. Definicja władzy publicznej i organu władzy publicznej	9
2. Źródła prawa odszkodowawczego	11
2.1. Uwagi ogólne	11
2.2. Regulacje podstawowe	12
2.3. Regulacje szczególne	15
2.4. Inne źródła prawa odszkodowawczego	18
3. Kształtowanie się zasad odpowiedzialności cywilnej państwa (uwagi historyczne)	22
3.1. Prawo starożytne i średniowieczne – <i>dura lex sed lex</i>	23
3.2. Wpływ rozwiązań prawa rzymskiego na prawo późniejszych epok	26
3.3. Średniowiecze	30
3.4. Krytyka teorii nieodpowiedzialności państwa w czasach nowożytnych	32
3.5. Stanowisko polskiej judykatury i doktryny w okresie międzywojennym	35
3.6. Przemiany odpowiedzialności cywilnej państwa w drugiej połowie XX wieku	39
Rozdział drugi. Zasada odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu zadań publicznych w prawie innych państw i prawie wspólnotowym	51

1. Komparatystyka prawnicza	51
2. Zasada odpowiedzialności cywilnej władzy publicznej w konstytucjach poszczególnych państw	52
2.1. Podział konstytucji poszczególnych państw przy wykorzystaniu kryterium sposobu regulacji	53
2.2. Miejsce regulacji odpowiedzialności władzy publicznej w konstytucjach	54
2.3. Konstytucje przewidujące immunitet władzy publicznej.....	55
2.4. Konstytucje zawierające ogólne wzmianki zagadnienia odpowiedzialności władzy publicznej.....	56
2.5. Regulacje pośrednie pod względem kryterium szczególności regulacji	60
2.6. Konstytucje regulujące instytucję odpowiedzialności w sposób szczególny	61
2.7. Wnioski	64
3. Odpowiedzialność władzy publicznej w świetle uregulowań Rady Europy	64
3.1. Przesłanki odpowiedzialności	66
3.2. Zasada słuszności	67
3.3. Wpływ przyczynienia się poszkodowanego na odszkodowanie	68
3.4. Dodatkowe warunki dochodzenia roszczeń	69
3.5. Zakres obowiązku naprawienia szkody	70
3.6. Egzekucja orzeczeń i inne ułatwienia dochodzenia roszczeń	71
4. Europejska Karta Ustawowych Zasad Dotyczących Sędziów o odpowiedzialności sędziów	73
5. Zasada odpowiedzialności odszkodowawczej państwa w prawie Unii Europejskiej za naruszenie prawa wspólnotowego	74
5.1. Podstawy prawne roszczenia odszkodowawczego i geneza instytucji	74
5.2. Ewolucja orzecznictwa Trybunału Europejskiego w zakresie poglądów dotyczących odpowiedzialności odszkodowawczej	77
5.3. Przesłanki i zasady odpowiedzialności państwa w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości	81
5.4. Problem określenia zasad odpowiedzialności państwa	84
5.5. Zakres odpowiedzialności odszkodowawczej	85
5.6. Ocena regulacji instytucji odpowiedzialności w polskim prawie cywilnym pod względem koherencji z prawem europejskim	86
6. Skarga odszkodowawcza z tytułu odpowiedzialności pozaumownej samych Wspólnot Europejskich	89

6.1. Podstawa prawna i przesłanki odpowiedzialności poza- umownej Wspólnot.....	89
6.2. Stosunek odpowiedzialności Wspólnot do odpowiedzialności państw członkowskich.....	93
6.3. Odpowiedzialność odszkodowawcza w Traktacie Konstitu- cyjnym.....	95
7. Główne tendencje regulacji instytucji odpowiedzialności pań- stwa w wybranych podstawowych porządkach prawnych	97
7.1. Systemy prawne regulujące odpowiedzialność odszkodo- wawczą państwa według zasad prawa cywilnego	97
7.2. System prawa <i>common law</i> wobec problemu odpowie- dzialności odszkodowawczej państwa.....	105
7.3. Prawo francuskie i szwajcarskie wobec odpowiedzialności odszkodowawczej państwa	109
8. Podsumowanie	119
Rozdział trzeci. Przesłanki i zasady odpowiedzialności cywil- nej.....	121
1. Uwagi wprowadzające.....	121
2. Poszukiwanie norm prawnych, na podstawie których można skonstruować przesłanki odpowiedzialności	122
2.1. Pozycja regulacji kodeksowej	123
2.2. Samodzielność art. 77 ust. 1 Konstytucji i problem jego bez- pośredniego stosowania	127
2.3. Stanowiska doktryny dotyczące charakteru prawnego art. 77 ust. 1 Konstytucji	132
3. Rodzaj reżimu odpowiedzialności w zakresie wykonywania za- dań publicznych.....	139
4. Podmiot uprawniony do otrzymania odszkodowania.....	141
5. Różnice pomiędzy regulacją konstytucyjną a dotychczasową re- gulacją kodeksową	142
6. Sposoby rozstrzygnięcia kolizji	144
6.1. Propozycje doktrynalne	144
6.2. Rozstrzygnięcie problemu przez Trybunał Konstytucyjny...	145
6.3. Nowelizacja przepisów Kodeksu cywilnego	149
7. Katalog przesłanek odpowiedzialności za działania władzy pu- blicznej według art. 77 ust. 1 Konstytucji i znowelizowanego art. 417 KC	151
7.1. Szkada wyrządzona przy wykonywaniu władzy publicznej..	152
7.1.1. Pojęcie i rodzaje szkody	152
7.1.2. Sposoby naprawienia szkody	154
7.1.3. Zakres obowiązku odszkodowawczego	157
7.2. Zdarzenie powodujące szkodę.....	162

7.2.1. Pojęcie wykonywania władzy publicznej.....	166
7.2.2. Organy władzy publicznej.....	171
7.2.3. Wyrządzenie szkody przy wykonywaniu władzy publicznej.....	174
7.2.4. Problemy reprezentacji Skarbu Państwa w procesie odškodowawczym	177
7.3. Znaczenie związku przyczynowego.....	181
8. Aspekt intertemporalny – zakres czasowy obowiązywania art. 77 Konstytucji i znowelizowanej regulacji kodeksowej.....	188
9. Zakres przedmiotowy art. 77 Konstytucji i art. 417 KC. Problematyka podstaw prawnych odpowiedzialności za zachowania publiczne niewładcze – koncepcje doktrynalne a rozstrzygnięcie ustawodawcy	197
10. Zasady odpowiedzialności w sferze zadań publicznych	206
10.1. Znaczenie zasady winy	206
10.2. Niezgodne z prawem działanie władzy publicznej, czyli bezprawność	211
10.3. Zasady słuszności w odpowiedzialności za szkody wyrządzone przy wykonywaniu zadań publicznych	224
11. Podsumowanie.....	237
Rozdział czwarty. Odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przy wykonywaniu władzy sądowniczej	239
1. Uwagi ogólne	239
2. Rodzaje czynności z zakresu władzy sądowniczej	243
2.1. Pojęcie orzeczenia sądowego.....	246
2.2. Podmioty wykonujące czynności sądowe	247
2.3. Zbiór Zasad Postępowania Sędziów wkładem w określenie kryteriów oceny zachowania sprawujących władzę sądowniczą.....	249
3. Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez wadliwe orzeczenia sądowe. Problem regulacji kodeksowej uchylonego art. 418 KC w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego	250
4. Wynagrodzenie szkód wyrządzonych przez wadliwe orzeczenia sądowe.....	255
5. Odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody powstałe w wyniku przewlekłości postępowania sądowego	267
5.1. Istota przewlekłości postępowania sądowego jako deliktu władzy publicznej – próba definicji oraz określenia kryteriów oceny.....	267
5.2. Przewlekłość postępowania sądowego w orzecznictwie Sądu Najwyższego	273

5.3. Podstawy prawne odpowiedzialności odszkodowawczej za szkody spowodowane przewlekłością postępowania.....	276
6. Odpowiedzialność Skarbu Państwa za niesłuszne skazanie, niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie	281
6.1. Zasada odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie przepisów Rozdziału 58 KPK.....	284
6.2. Przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa za wadliwe orzeczenia w sprawach karnych	286
6.3. Ustalenie wysokości odszkodowania	297
6.4. Regulacja roszczeń odszkodowawczych w sprawach o wykroczenia	298
7. Odpowiedzialność cywilna za szkody wyrządzone w postępowaniu egzekucyjnym	300
7.1. Organy postępowania egzekucyjnego i charakter prawny czynności komornika.....	300
7.2. Podstawy prawne odpowiedzialności odszkodowawczej w postępowaniu egzekucyjnym.....	304
8. Odpowiedzialność za szkody wyrządzone wadliwą decyzją administracyjną lub decyzją organów podatkowych	314
Rozdział piąty. Bezprawność normatywna. Odpowiedzialność za szkody wyrządzone wykonywaniem władzy ustawodawczej	321
1. Bezprawność normatywna w ujęciu pozytywnym jako działanie .	321
1.1. Uwagi ogólne.....	321
1.2. Rodzaje bezprawności normatywnej.....	323
1.3. Uzasadnienia historycznego immunitetu władzy legislacyjnej.....	323
1.4. Ustalanie przesłanki niezgodności z prawem aktu normatywnego we właściwym postępowaniu	325
1.5. Bezprawność normatywna a niekonstytucyjność prawa. Niezgodność z prawem a retroaktywność wyroków w przedmiocie niekonstytucyjności prawa	327
1.6. Przyczyny niekonstytucyjności a stan bezprawności.....	330
1.7. Stosunek bezprawności normatywnej do bezprawności względnej	332
1.8. Bezprawność normatywna w odniesieniu do aktów prawa miejscowego.....	334
2. Zaniechanie legislacyjne jako delikt władzy publicznej i źródło szkody będące postacią bezprawności normatywnej	335
2.1. Uwagi ogólne.....	335
2.2. Problem materialny	336

Spis treści

2.3. Problem proceduralny.....	342
2.4. Kształtowanie się regulacji zaniechania legislacyjnego w toku prac nowelizacyjnych i ocena przyjętego rozwiąza- nia.....	343
Wnioski końcowe.....	349
Indeks rzeczowy.....	357